

Stručni rad

PREDSTAVLJAJU SE DAROVITI UČENICI

Martina Hribernik

Osnovna škola Antona Aškerca Velenje

Sažetak

U školama susrećemo učenike koji se jako razlikuju, kako po znanju, tako i po drugim značajkama. Posebna briga nas učitelja je njihov trajan rast i razvoj. Brzo utvrđujemo da su neki učenici jako perceptivni, da već imaju dosta stečenog znanja i da su spremni raditi. To predstavlja veliki izazov za učitelje. Važno je utvrditi je li učenik marljiv ili darovit. Kada smo u tome uspješni, moramo naravno čim prije prepoznati učenika odnosno utvrditi za koje je područje darovit. Često utvrdimo da učenici prepoznati u ovoj kategoriji ne žele biti izloženi. Zato u školi pripremamo emisiju u kojoj ih predstavljamo. Zapažamo njihova postignuća, gdje su najbolji, što im to znači, kako su došli do toga, što predlažu drugima... Nakon samo nekoliko emisija utvrdili smo da ih to čini jako ponosnim, a u isto vrijeme to je i poticaj za ostale učenike u školi.

Ključne riječi: darovitost, predstavljanje, kreativnost, raznolikost, emisija

1. Što je darovitost

Prema Zakonu o osnovnoj školi (čl. 11.), daroviti učenici su učenici koji pokazuju izrazito natprosječne sposobnosti razmišljanja ili iznimna postignuća u pojedinim područjima učenja, umjetnosti ili sporta. [4.] Ovim učenicima škola osigurava odgovarajuće uvjete za odgoj i obrazovanje prilagođavajući njihove sadržaje, metode i oblike rada i omogućavajući im uključivanje u dopunsku nastavu, druge oblike individualne i grupne pomoći i druge oblike rada.

1.1 Ishodišta za otkrivanje i rad s darovitim učenicima

- Koncept otkrivanja i rada s darovitim učenicima trebao bi proizaći iz suvremenog poimanja darovitosti.
- Rad s darovitim učenicima treba započeti što je prije moguće. Po pravilu, u prvoj trijadi rad s njima se obično odvija u oblicima unutarnje diferencijacije nastave, u drugoj trijadi u oblicima unutarnje i fleksibilne diferencijacije, a u trećoj trijadi, osim ovih oblika i u obliku djelomične vanjske diferencijacije.
- Pri otkrivanju darovitih učenika sudjeluju svi pedagoški djelatnici i školska savjetodavna služba.
- Pored pravovremenog otkrivanja darovitih učenika i organiziranja različitih diferenciranih oblika rada s njima, potrebno je također i njihovo kontinuirano praćenje. To uključuje praćenje ukupnog razvoja darovitih učenika, svih područja osobnosti. Osobne podatke vodi školska savjetodavna služba, sukladno sa Zakonom o osnovnoj školi (čl. 94. i 95.).
- Učinkovita briga za darovite učenike pretpostavlja odgovarajuće materijalne i kadrovske uvjete te kontinuirano stručno usavršavanje na području otkrivanja i rada s njima.
- Briga o darovitim učenicima dio je programa rada škole, važan dio njezina plana i vizije, a time i važna zadaća rukovodstva škole. [2.]

1.2 Vrste darovitosti

- Opća intelektualna sposobnost
- Specifična akademska (školska) sposobnost
- Kreativno ili produktivno razmišljanje
- Sposobnost vođenja
- Sposobnost za vizualne i tzv. izvedbene (performing) umjetnosti [1.]

1.3 Karakteristike darovitih učenika

Winner T. kaže tri tipične karakteristike koje važe za darovite:

- prijevremenski razvoj

Darovita djeca se prijevremeno razvijaju. **Prve korake u savladavanju nekog područja naprave brže nego što je uobičajeno.** Oni također na tom području napreduju brže od prosječne djece jer se unutar područja mogu izuzetno dobro snaći. Pojam područje odnosi se na organizirana područja znanja, kao što su: jezici, matematika, glazba, likovna umjetnost, balet, gimnastika ...

- ustrajno rade po svome

Darovita djeca, osim što uče brže od prosječne djece, također **se uče kvalitativno drugačije.** Oni rade po svome: traže minimalnu pomoć i mentorstvo odraslih u savladavanju područja u kojem su aktivni, jer uglavnom uče samostalno. Otkrića do kojih dolaze uzbudljiva su i motivirajuća za njih, a svako takvo otkriće odvede dijete korak dalje. Ova djeca često samostalno izmišljaju pravila unutar same aktivnosti i rade na novim, neobičnim načinima rješavanja problema.

- želja za savladavanjem

Darovita djeca doista su istinski motivirana da razumiju smisao područja u kojem pokazuju znakove preranog razvoja. Izražavaju intenzivan interes, imaju sposobnost oštrog fokusiranja. Kada su zaokupljeni učenjem, doživljavaju stanje „fluidnosti” – optimalno stanje, pri kojem zarone u materiju i gube osjećaj za vanjski svijet. [3.]

2. Plan rada

Po ova tri načina darovita djeca se kvalitativno razlikuju od prosječne djece koja su marljiva i motivirana za rad i koja također mogu postići velike uspjehe. Svi smo toga svjesni u školi. Kako bismo im dali još više entuzijazma da razvijaju i unapređuju svoje sposobnosti i karakteristike, želimo im pomoći na više različitih načina. Također, ponekad nam se čini da im treba ohrabrenje i priznanje. Uz sudjelovanje učenika izbornog predmeta školsko novinarstvo došli smo na ideju da predstavimo pojedine učenike. Bili su to nagrađeni učenici, sportaši, pjevači, putnici u humanitarne misije, vješti s rukama...

2.1 Podjela rada i njegova provedba

Dogovorili smo se koga ćemo predstaviti, a onda smo podijelili rad. Učenici, koji su prepoznati na verbalnoj kreativnosti sastavili su pitanja za razgovor. Prvo su pročitali, raspitivali se za područje u kojem je kolega iz razreda dobar. Nakon što su upoznali njegovo područje, mogli su početi sastavljati pitanja. Učenici prepoznati na području umjetnosti počeli su razmišljati o tome gdje će se razgovor održati. Sportaša, mladog surfera, su predstavili u teretani. Snimili su razgovor s glavnim kuharom u učionici za domaćinstvo. Putnicu u učionici geografije, dobitnicu Župančičeve frule, zlatnog priznanja iz područja poezije, u knjižnici. Morali su sami da utvrde gdje će to biti najoriginalnije.

Slika 1: Snimanje (podrijetlo: M. Hribernik – osobni arhiv)

Učenici, koji su vješti s rukama, napravili su rekvizite koji bi mogli dobro doći na razgovoru. S njima su napravili razgovor zanimljivijim i drugačijim. Djevojke su se stavile u ulogu vizažistica i sredile su novinarku i sugovornika prije snimanja. One su se pobrinule za vanjski izgled izvođača. Snimatelji i fotografi imali su jako važnu ulogu. Morali su snimiti cijeli intervju. Bilo je čestih ponavljanja, jer učenici nisu vješti u nastupanju. To je posebno vidljivo ako je ispred njih kamera. Često su nailazili na probleme sa zvukom. Na snimanju je bilo dobro, ali kad smo slušali zvučalo je loše. Također su utvrdili da se svaki vanjski signal i zvuk čuju.

Bilo je potrebno dosta truda za stvaranje ili snimanje emisije. Poslije toga nam je trebao kompjuterski majstor koji je osmislio uvod, složio sve snimljene scene i dodao završnu notu. Glazba ne smije nedostajati kao osnova na početku i na kraju. Tu su nam pomogli glazbenici koji su dokazali svoje poznavanje glazbenih žanrova.

2.2 Analiza izvršenog rada

Jedva smo čekali da dobijemo prvi konačni proizvod. Svi smo se okupili u učionici i zajedno gledali emisiju. Odmah smo utvrdili što je dobro i što trebamo popraviti u budućnosti. Posebno smo bili ponosni kada su nam učenici, koji su bili predstavljeni, došli i zahvalili. Dobili smo i pozitivne povratne informacije od učenika i djelatnika škole. Nakon nekoliko snimljenih emisija, pozvani smo na lokalnu televiziju, gdje smo predstavili svoj rad.

3. Zaključak

Otkrivanje ili prepoznavanje darovitih učenika pravi je izazov za sve djelatnike škole, s kojim se mora uhvatiti u koštac s velikom dozom odgovornosti. Međutim, nakon što je učenik jednom prepoznat, ne smijemo ni na koji način ostaviti učenike da budu prepušteni sami sebi. Također je potrebno dati povratnu informaciju učeniku koji radi više i bolje. Stoga smo ih odlučili predstaviti široj javnosti. Čime se bave, gdje su dobri, gdje se razlikuju od drugih...Dobro nam je uspjelo. Učenici su postali samopouzdaniji, još bolji, motiviraniji za rad. Postali su i primjer drugima koji možda prije nisu imali toliko volje za više rada.

4. Literatura

[1.] Bezič, T. et al. (1998). Daroviti, škola, školski savjetodavni rad. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

[2.] Ferbežar, I. (1992). Valjanost i pouzdanost ocjena nastavnika u prepoznavanju i praćenju darovitih učenika (doktorska disertacija). Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb.

[3.] Winner, T. (2005). Nadarjeni otroci, Miti in resničnost

[4.] Dostupno na internetskoj adresi:
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448> (3. 3. 2022)